

Dârüislâmı Yeniden Düşünmek

Batı'daki Müslümanlara Dair
Çağdaş İslam Hukuku Söyleminde Bölgesellik

DârüIslâmı Yeniden Düşünmek

Batı'daki Müslümanlara Dair Çağdaş İslam Hukuku Söyleminde Bölgesellik
Sarah Albrecht

Eserin Özgün Adı: Dâr al-Islâm Revisited: Territoriality in Contemporary Islamic Legal Discourse on Muslims in the West

Orijinal Baskı Yılı: 2018

Eserin Orijinal Baskısı: Brill, 2018

Copyright © Brill

GAV Perspektif Yayınları 2026

© Göç Araştırmaları Vakfı İktisadi İşletmesi

Sertifika No.: 43715

GAV PERSPEKTİF

Hacettepe Mah. Fener Sk.

No: 5 06230

Altındağ Ankara/Türkiye

Tel.: +90 (312) 473 79 11

Fax: +90 (312) 473 79 14

gavperspektif.com

bilgi@gavperspektif.com

siparis@gavperspektif.com

[@gavperspektif](https://www.instagram.com/gavperspektif)

[@gavperspektif](https://www.instagram.com/gavperspektif)

1. Baskı

Temmuz 2026

Ankara

GAV Perspektif Yayınları - 54

ISBN : 978-625-5830-38-8

Karton Kapak

Editör

Kader TAŞCI

Çevirmen

Hüseyin GÜNDOĞAR

Görsel Yönetmen

GAV Perspektif Yayınları Yayın Kurulu

Mizanpaj

Emre YILDIZ

Kapak

Feyzanur YETİMOĞLU

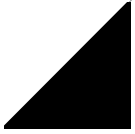
Baskı

Nizamettin Aksakal - Ak Oruçoğlu Yayınları - Kitapsay Dijital Matbaa

Sertifika No: 51819 • Büyük Sanayi Cad. Elif Sok. No:7 D:197, 06080 Altındağ/Ankara

© Kitabın tüm yayın hakları GAV Perspektif Yayınları'na aittir. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak sınırlı alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz. Eser sahiplerinin manevi ve mali hakları saklıdır.

Kapak Görseli: Library of Congress, Geography and Map Division. Library of Congress Dijital Koleksiyonu'ndan alınarak dijital ortamda yeniden düzenlenmiştir.

Sarah Albrecht

DârüIslâmı Yeniden Düşünmek

Batı'daki Müslümanlara Dair
Çağdaş İslam Hukuku Söyleminde Bölgesellik

GAVPERSPEKTİF

Anneme ve babama...

İçindekiler

Teşekkür	IX
Kısaltmalar	XI
Harf Çevirisi, Çeviri ve Tarihler Üzerine Notlar	XIII
1. Giriş	1
1.1 Tartışmalı Alan: Batı Akademisi ve Ötesinde <i>Dârülslâm</i> ile <i>Dârülharp</i>	3
1.2 Araştırma Soruları ve Bu Çalışmanın Kapsamı	12
1.3 Kaynaklar ve Metodoloji	16
1.4 Kavramsal Çerçeve: İslam Hukuku Söylemine Mekânsal Bir Yaklaşım	19
1.5 Bölgesel Kavramlar Tipolojisi ve Bölümün Ana Hatları	31

I. KISIM

İslam Hukuku Söyleminde Bölgesellik: Tarihsel Bir Çerçeve

Birinci Kısma Giriş	35
2. Klasik Dönemde Bölgesel Kavramların Teşekkülü ve Gelişimi	37
2.1 <i>Dârülslâm</i> ve <i>Dârülharp</i> Kavramlarının Ortaya Çıkışı	38
2.2 Klasik Dönemde Bölgesel Kavramların Gelişimi	41
2.3 Gayrimüslim Bölgelerde İkamet ve Hicret Yükümlülüğü	54
2.4 İbn Teymiyye'nin İkili Bölge Tasavvurunu Terk Etme Girişimi	60
2.5 Şeriatın Uygulanabilirliği ve Gayrimüslim Yasalarının Geçerliliği	65
2.6 Bölüm Özeti ve Sonuç	72

3. Modern Dönemde Bölgesellik Tartışmaları	75
3.1 İşgal Altındaki <i>Dârülslâm</i> : Sömürge Döneminde Bölgesellik Üzerine Tartışmalar. . .	76
3.2 Ulus Devletler Dünyasında Bölgeselliği Yeniden Düşünmek.	89
3.3 Avrupa <i>Dârülslâm</i> mıdır? Çağdaş Bölgesellik Söyleminin Başlangıcı	97
3.4 Bölüm Özeti ve Sonuç.	102

II. KISIM

Çağdaş İslam Hukukundaki Bölgesellik Söylemi

İkinci Kısma Giriş	105
------------------------------	-----

4. <i>Dârülslâma</i> Karşı <i>Dârülküfür</i> : Geleneksel İkilikleri Yeniden Kurgulamak.	107
---	-----

4.1 Düşüncenin Öncüleri	109
4.2 Yaklaşımlarının Bağlamsallaştırılması	119
4.3 Kadim İkilik: <i>Dârülslâm</i> ve <i>Dârülküfür</i>	120
4.4 Küfür Diyarı Olarak Batı	125
4.5 Hizbü't-Tahrir'e Göre Bölgesellik Kavramı	126
4.6 Cihatçıların Bölgesellik Anlayışları	128
4.7 Bölüm Özeti ve Sonuç.	138

5. <i>Dârülslâm</i> ve Batı: Akdî Bir İlişki	141
--	-----

5.1 Düşüncenin Öncüleri	142
5.2 Yaklaşımlarının Bağlamsallaştırılması	151
5.3 Normatif ama Uyarlanabilir mi: Bölgesel Kavramların Kökeni.	157
5.4 <i>Dârülslâm</i> 'ın Sınırlarının Tanımlanması	161
5.5 Batı'nın Konumlandırılması.	170
5.6 Bölüm Özeti ve Sonuç.	182

6. Yeniden Konumlandırılan <i>Dârülslâm</i> : Batı Ne Kadar “İslami”dir?	187
--	-----

6.1 Düşüncenin Öncüleri	188
6.2 Yaklaşımlarının Bağlamsallaştırılması	203
6.3 “İslam Coğrafi Sınırları Tanımaz” <i>Dârülslâmın</i> Kökenlerini Yeniden Değerlendirmek	208
6.4 Geleneksel Sınırların Yapıbozumu	211
6.5 Fikrin Kurumsallaşması: Uluslararası İslam Düşünce Enstitüsü	221
6.6 Modern Devletlerin İslamiliğinin Ölçülmesi: Şeriat Endeksi Projesi	226
6.7 Bölüm Özeti ve Sonuç.	240

7. <i>Dârülslâm</i> 'ın Ötesinde Bölgeselliği Yeniden Düşünmek: Jeodinî Sınırların Aşılmasına Dair Alternatif Çağrılar	243
---	-----

7.1 Düşüncenin Öncüleri	244
-----------------------------------	-----

7.2 Yaklaşımlarının Bağlamsallaştırılması	249
7.3 <i>Dârü'sşehâdet</i> : Tarık Ramazan'ın Dünyayı Bütüncül Bir "Şahitlik Alanı" Olarak Tasavvuru.	250
7.4 Tarık Oubrou'nun Yeni Bir "Jeoteoloji" Çağrısı	260
7.5 Arif Ali Nayed'in "Manevi Barış Diyarı" Kavramı	263
7.6 Bölüm Özeti ve Sonuç.	266
 III. KISIM Bölgesellik Neden Önemli? 	
Üçüncü Kısma Giriş	269
8. Batı'da Bölgesellik, İkamet ve Hukuki Yorum	273
8.1 Gayrimüslim Ülkelerde İkametin Meşruiyeti	274
8.2 Gayrimüslim Kanunlarının Geçerliliği	294
8.3 Bölgesellik ve Azınlık Fıkhnının Meşrulaştırılması.	307
8.4 Bölüm Özeti ve Sonuç.	334
9. Bölgesellik, Otorite ve Kimlik	337
9.1 Küreselleşen Dünyada Bölgesellik ve Dinî Otorite Meselesi	338
9.2 Bölgesellik ve Müslüman Kimliğinin İnşası	343
9.3 Bölüm Özeti ve Sonuç.	363
10. Sonuç	367
Kaynakça	375

Teşekkür

Bu kitap, yolculuğumda bana eşlik eden ve bu çabanın başarıyla tamamlanmasına katkıda bulunan pek çok kişinin desteği olmasaydı yayımlanamazdı. Öncelikle İslam Araştırmaları öğrencisi olduğum günden bu yana öğretileri, tavsiyeleri ve derinlikli analizleriyle ufkumu açan doktora danışmanım Gudrun Krämer'e teşekkürlerimi sunarım. Kesintisiz desteği, cömertliği ve bana olan güveni için kendisine minnettarım. İkinci danışmanım Birgit Krawietz'e de rehberliği, değerli entelektüel katkıları ve teşvik konusundaki özel yeteneği için derin bir şükran borçluyum. Dış danışman olarak sunduğu ilham verici desteği ve eşsiz nezaketi için Mathias Rohe'ye de minnettarım. Çalışmalarına gösterdiği ilgi ve güven gerçekten takdire şayandır. Bu araştırma projesini cömertçe finanse ettikleri için Berlin Müslüman Kültürleri ve Toplamları Enstitüsü (Berlin Graduate School Muslim Cultures and Societies), Klingmüller Vakfı (Klingmüller-Stiftung) ve Miramonte Araştırma Vakfına (Miramonte Forschungsstiftung) da şükranlarımı sunmak isterim. Berlin Müslüman Kültürleri ve Toplamları Enstitüsüne yalnızca doktora çalışmalarımı desteklediği için değil, aynı zamanda başta Jutta Schmidbauer ve Gabriele Freitag olmak üzere yardımcı personeli ve ilham verici, teşvik edici doktora arkadaşlarımın katkısıyla sağladığı samimi araştırma ortamı için de ayrıca minnettarım. Brill'den Nienke Bienen-Moolenaar'a ve Jörn Thielmann başta olmak üzere bu serinin editörlerine destekleri ve iş birlikleri için minnettarım. Son metnin redaksiyonundaki yardımları için Carol Rowe ile Claudia Paffgen'e ve değerli yorum ve önerileri için anonim hakemlere özellikle teşekkür ederim.

Katar, Mısır, Fas ve Amerika Birleşik Devletleri'nde beni evlerine ve ofislerine cömertçe davet eden, zaman ayırıp sayısız sorumu yanıtlayarak araştırmama büyük

katkı sunan herkese, özellikle de merhum Tâhâ Câbir el-Alvânî, Zeyneb el-Alvânî, Salah es-Sâvî, Muhammed Muhtar eş-Şinkîtî ve İsmâîl el-Hasenî'ye şükran borçluyum. Ayrıca, Doha'daki Katar İslam Araştırmaları Fakültesinde (Qatar Faculty for Islamic Studies) beni ağırladıkları, derslerine katılmaya davet ettikleri ve araştırmama zaman ayırdıkları için Câsir Avde ve Tarık Ramazan'a da minnettarım. Hern-don, Virginia'daki Uluslararası İslam Düşüncesi Enstitüsünde beni misafir ettikleri ve enstitünün akademik yaşamını tanıma imkânı sağladıkları için merhum Cemal Barzinci'ye ve enstitünün tüm personeline de teşekkür ederim.

Son olarak geçen yıllar boyunca sundukları paha biçilmez destekleri için dost-larıma ve aileme en içten şükranlarımı sunmak isterim. Derin bir minnet borçlu olduğum herkesin adını tek tek anamasam da özellikle Halime Boukhriss, Hasan ez-Zehebî, Alice Elliot, Dörthe Engels, Amir Alexander Fahim, Sabine Hanisch, Afiga Heydarova, Maisun el-Hilank, Şâdiye Hüseyinî de Araújo, Ahmed Fikri İbra-him, Jens Kutscher, Hatice el-Kusaymî, Saskia Schäfer, Yasemin Shooman, Aydın Süer ve Nilden Vardar'a teşekkür ederim. Desteği ve sabrı için Frank Falkenburg'a ayrıca minnettarım. Nihayetinde, beni her zaman seven ve destekleyen anneme ve babama sonsuz şükranlarımı sunarım.

Kısaltmalar

AMJA	Amerika Müslüman Hukukçular Meclisi Assembly of Muslim Jurists in America
AMSS	Müslüman Sosyal Bilimciler Derneği Association of Muslim Social Scientists
CILE	İslam Mevzuatı ve Etiği Araştırma Merkezi Research Center of Islamic Legislation and Ethics
CORIF	Fransa İslam Düşünce Konseyi Conseil de Réflexion de l'İslam en France
ECFR	Avrupa Fetva ve Araştırma Konseyi European Council for Fatwa and Research
FCNA	Kuzey Amerika Fıkıh Konseyi Fiqh Council of North America
GCRG	Küresel Yenilenme ve Rehberlik Merkezi Global Centre for Renewal and Guidance
IESH	Avrupa İnsan Bilimleri Enstitüsü Institut Européen des Sciences Humaines
ISESCO	İslami Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilatı Islamic Educational, Scientific and Cultural Organization
IIIT	Uluslararası İslam Düşüncesi Enstitüsü International Institute of Islamic Thought

Kısaltmalar

IIUM	Malezya Uluslararası İslam Üniversitesi International Islamic University of Malaysia
IUMS	Uluslararası Müslüman Âlimler Birliği International Union of Muslim Scholars
MWL	Dünya İslam Birliği Muslim World League
OIC	İslam İşbirliği Teşkilatı Organization of Islamic Cooperation
SIP	Şeriat Endeksi Projesi Shariah Index Project
UOIF	Fransa İslami Kuruluşlar Birliği Union des Organisations Islamiques en France
WAMY	Dünya Müslüman Gençlik Birliği World Association of Muslim Youth

Harf Çevirisi, Çeviri ve Tarihler Üzerine Notlar

Kitabın orijinal metninde Arapça kelimelerin transliterasyonunda International Journal of Middle East Studies'in (IJMES) üslubu esas alınmıştır. Ancak eserin Türkçeye tercümesinde bu kelimeler için Diyanet İslâm Ansiklopedisi'ndeki tanım ve yazım şekli ile İSNAD Unicode transkripsiyon alfabesi tercih edilmiştir. Özellikle Arapça kökenli kavramların, kişi ve kitap isimlerinin tercümesinde bu kaynaklardaki standartlar kullanılmıştır.

Meşhur kişilerin (Tariq Ramadan=Tarık Ramazan) veya tarihsel kişiliklerin (Maḥmūd Ghazan = Gazan Han) isimleri, Türkçe kaynaklarda (varsa öncelikle TDV İslâm Ansiklopedisi'nde) yer aldığı şekliyle metne dâhil edilmiştir. Türkçe literatürde isimleri yer almayan veya henüz isimlerinin yazılışı konusunda ortak bir tarz benimsenmemiş olan kişilerin isimleri, yukarıda belirtilen transliterasyon kurallarına uygun olarak yazılmıştır. Kaynakçadaki yazılışlarına ise müdahale edilmemiştir.

Kur'an'dan yapılan alıntılar da yazar, Arthur John Arberry tarafından yapılan çeviriyi esas almıştır. Türkçe'de de bu alıntıların çevirisi yapılmış, farklı bir kaynağa başvurulmamıştır.¹ Bu çalışmadaki tüm tarihler miladi takvime göre verilmiştir.

Bu kitaptaki merkezî kavramlardan biri olan “territory” kelimesinin Türkçeye aktarımında tek ve sabit bir karşılık tercih edilmemiştir. Bunun nedeni terimin tarihi, siyasi ve söylemsel bağlama göre farklı anlam katmanları taşımasıdır. Modern dönem ulus devletlerini ya da daha genel anlamıyla sınırları hukuki ve idari olarak belirlenmiş siyasal birimleri ifade eden bağlamlarda, İngilizcedeki “territorial” terimi Türkçede “teritoryal” biçimiyle korunmuştur. Buna karşılık, sınırların kesin

1 Arthur John Arberry, *The Koran Interpreted: A Translation* (London: Oxford University Press, 1964).

ve kurumsal nitelik kazanmadığı, tarihsel olarak daha erken dönemlere veya daha muğlak mekânsal düzenlemelere atıfta bulunulan durumlarda, metinde büyük ölçüde “bölge” karşılığı tercih edilmiştir. Kavramın özellikle mekânsal yayılım, yüzey ya da fiziksel alan vurgusunun öne çıktığı bağlamlarda ise anlamı daha somutlaştırmak amacıyla “toprak” kelimesi kullanılmıştır. Ayrıca yazarın farklı kelime seçimleri ve cümle akışı dikkate alınarak “mekân”, “yurt”, “diyar”, “yer”, “belde”, “ülke” ve benzeri bölgesel tanımlama ifadeleri tercih edilmiştir. Bu farklılaştırılmış kullanım, terimin metin içindeki kavramsal işlevini ve tarihsel bağlamını hedef dilde mümkün olduğunca görünür kılmayı amaçlamaktadır.

Yazar, orijinal metinde Arapça kökenli bazı kavram ve terimleri çevirerek kullanırken transliterasyonlu hâllerini de parantez içinde belirtmeyi tercih etmiştir. Çeviride, Türkçede zaten aynı şekilde kullanılan kelimelerin parantez içindeki kullanımları kaldırılmıştır. Çevirmen notları köşeli parantezle belirtilmiş, gerekmedikçe dipnotlara ekleme yapılmamıştır.

1. Giriş

Dârülsîâm nerededir? Sınırlarını kim hangi ölçütlere göre belirler? Bir bölgeyi neyin “İslami” kıldığına dair hararetli tartışmalar, yalnızca 21. yüzyılda Suriye ve Irak’ta kendini “İslam Devleti” ilan eden bir yapının tek gerçek “İslam diyarını” temsil ettiği iddiasıyla başlamamıştır. Dünyanın bir “İslam diyarı” (*dârülsîâm*) ve bir “savaş diyarı” (*dârülharp*) olarak bölünmesi, aslında İslam tarihi boyunca bir tartışma konusu olmuştur. İslam’ın ilk yüzyıllarından günümüze kadar Müslüman âlimler, belirli tarihsel tecrübelerle etkileşim hâlinde ve bunlara tepki olarak bu bölgesellik paradigmasını sürekli olarak tartışmış ve yeniden tanımlamışlardır. Bu konu en başından beri, gayrimüslim idaresi altında yaşayan Müslümanlar hakkındaki söylemde özel bir öneme sahip olmuştur: Gayrimüslimler tarafından yönetilen bölgeler ilkesel olarak *dârülsîâm* alanının dışında mı kalır? Bu bölgeler doğası gereği *dârülharbin* bir parçası mıdır, yoksa İslam hukuku açısından başka bir kategoriye mi girer? Müslümanların bu tür bölgelerde ikametne hangi koşullarda izin verilir ve gayrimüslim yönetimi altında yaşamak onların Allah’a karşı yükümlülüklerini ne ölçüde değiştirir? Başka bir deyişle, şeriatla somutlaşan İslami normlar bölgesel bir nitelik mi taşır, yoksa doğası gereği sınırları aşan/bölgeler üstü (ekstra-teritoryal) bir nitelik mi taşır? Dolayısıyla, İslam diyarı dışında yaşayan Müslümanlar şeriatın kapsamı dışında mıdır, yoksa İslami normların özel bir yorumuna mı ihtiyaç duyarlar?

Yüzyıllar boyunca Müslüman hukukçuları meşgul eden bu sorular, aynı zamanda 20. yüzyılın sonlarından itibaren gelişen, Batı’daki Müslümanlara dair

çağdaş İslam hukuku söyleminin de merkezinde yer almaktadır.¹ 1950'lerden itibaren çok sayıda Müslüman'ın Avrupa ve Kuzey Amerika'ya göç etmesinin ardından Müslüman âlimler ve entelektüeller, Batı ülkelerinde yaşayan Müslümanlar için İslami normların yorumunu ve uygulanabilirliğini yeniden değerlendirmeye başladıklarında, kendilerini bu ülkeleri yüzyıllar boyunca İslam hukuk söylemini şekillendirmiş olan bölgesellik paradigması içinde nasıl sınıflandıracakları zorluğuyla karşı karşıya buldular. Batı ülkeleri *darülharp* olarak mı kabul edilmeli, *darülselâm*ın bir parçası olarak mı sınıflandırılmalı, yoksa üçüncü bir bölge türü olarak mı değerlendirilmelidir? Uluslararası ilişkiler ağının, ulusötesi hareketliliğin ve küresel bilgi ve fikir akışının benzeri görülmemiş biçimde artmasıyla birbirine giderek daha fazla bağlanan modern teritoryal devletler dünyasında, bu geleneksel kategoriler ne ölçüde geçerlidir? Bu geleneksel bölgesel sınıflandırmaların Batı'daki Müslümanlar için şeriatın yorumlanması üzerinde ne gibi etkileri vardır?

Bu çalışma, çağdaş İslami bölgesellik kavramlarını araştırmaktadır. Müslüman âlim, entelektüel ve aktivistlerin Batı'daki Müslümanlara dair söylemde, dünyanın *dârülselâm* ve *dârülharp* şeklindeki geleneksel ayrımını güncel jeopolitik ve demografik gerçekler ışığında çeşitli yollarla nasıl yeniden ele aldıklarını analiz etmekte ve tartışmaktadır.² Jeodinî bölgelerin yeniden kavramsallaştırılmasının azınlık fıkıhı (fikhü'l-ekalliyât) söyleminde, yani Batı'daki Müslümanlar için şeriatın nasıl yorumlanacağı tartışmasında hayati bir rol oynadığı varsayımından hareketle, Müslüman âlimlerin, entelektüellerin ve aktivistlerin toprağa dayalı sınırları yeniden çizme biçimlerinin şeriatın uygulanabilirliğini, Müslüman kimliğinin inşasını ve Batı'daki dinî otorite meselesini nasıl müzakere ettikleriyle yakından ilişkili olduğunu gösteriyorum.

- 1 İslam hukuku söyleminden bahsettiğimde, sadece kelimenin dar anlamıyla onun hukuki boyutunu değil, aynı zamanda şeriatın dini, etik ve pratik boyutlarını da içeren daha geniş anlamını kastediyorum.
- 2 Arapçada bu bölgesel bölünme günümüzde yaygın olarak "dünyanın İslami taksimi" (et-Taksim'e-İslâmî li'l-ma'mûra), "dünyanın İslami tasavvuru" (et-Tasavvurü'l-İslâmî li'l-ma'mûra), "İslami dünya görüşü" veya "Weltanschauung" (er-Ru'yetü'l-âlemi'l-İslâmiyye) ya da "İslami fıkıh coğrafyası" (el-Coğrafya'l-fikhiyye li'l-âlem) olarak anılmaktadır. Bu terminolojiye dair genel bir bakış için İslâmiyyat el-Ma'rife dergisinin (12, no. 45, 2006) Ru'yetü'l-âlem fi'l-manzûr'l-İslâmî başlıklı özel sayısına, özellikle de bu sayıdaki şu makalelere bakılabilir: Yâsir Lütfî el-Âlî, "el-Coğrafya'l-fikhiyye li'l-âlem min sûreti't-târîh ilâ sûreti'l-vâkı'l-muâsir"; Fâtîma Kassâb, "er-Ru'yetü'l-muâsıra li't-taksimü'l-İslâmî li'l-ma'mûra: Mürâca'atün li-ba'di'l-edebiyât"; Abdurrahmân el-Hâc, "el-Manzûr'l-fikhî ve't-taksimü'l-Kur'ânî li'l-ma'mûra"; Abdullah İbrâhîm Zeyd el-Kilânî, "er-Ru'yetü'l-İslâmiyye li'l-âlem ve eseruhâ fi tahdidi's-siyâseti'l-hâriciyye" ve Fathî Hasan Milkâvî, "Ru'yetü'l-âlem inde'l-İslâmiyyîn". Kavram için ayrıca "İslami fıkıh taksimler" (et-Taksimâtü'l-fikhiyye) veya sadece "dünyanın taksimi" (Taksimü'l-âlem, taksimü'l-ma'mûra) olarak da atıfta bulunur. bkz. Abdullah b. Beyye, "el-Fukahâ' ve't-taksimü'l-âlem: [eş-Şerîa ve'l-hayât 11.04.2010]" <http://www.aljazeera.net/programs/pages/742dbbe1-5702-40d7-b6f5-82f7d126d1dd> (Erişim 4 Eylül 2017); ve Abdullah el-Cüdey, et-Taksimü'l-ma'mûra fi'l-fikhî'l-İslâmî ve eseruhû fi'l-vâkı' (Dublin: ECFR, 2007), <https://www.e-cfr.org/category/bissued> (Erişim 7 Eylül 2017).

Bu çalışma, öncelikli olarak çağdaş Müslüman hukukçular ve entelektüeller arasındaki bir tartışmaya odaklanmakla birlikte, yalnızca yakın tarihli bir akademik ihtilafın analiziyle sınırlı değildir. Aynı zamanda bu yazarların görüşlerini temellendirdikleri ve ifade ettikleri daha geniş söylemsel bağlamları da dikkate almaktadır. *Dârüİslâm*ın nerede ve nasıl konumlandırılacağına dair güncel tartışmaların, bölgesellik üzerine yüzyıllardır süren İslam hukuku söylemine yapılmış katkılar olarak anlaşılması gerektiği varsayımıyla, bu çalışma aynı zamanda tarihsel bir perspektif de benimsemektedir. Çağdaş yazarların kendi bölgesellik kavramsallaştırmalarını çerçevededikleri tarihî emsallerin izini sürerek, çağdaş bölgesellik söylemini karakterize eden süreklilikleri ve değişimleri tespit etmeye ve böylece İslam hukuku geleneğinin nasıl benimsendiğini, uyarlandığını veya belki de terk edildiğini aydınlatmaya çalışıyorum. Dahası, bu çalışma, yazarların bölgesellik üzerine ayrıntılı açıklamalarını Batı'daki Müslümanlar hakkındaki daha geniş İslam hukuku söylemi bağlamına yerleştirmektedir. İslam hukuku tartışmalarının yalnızca meşhur fildişi kulede gerçekleşmediği veya sosyal ya da politik bir boşlukta gelişmediği öncülünden hareketle, sadece akademik literatürü ve İslam hukuku uzmanları arasındaki tartışmaları değil, aynı zamanda geleneksel eğitimli fukaha dışındaki aktörlerin katkılarını da ele alarak, bu aktörlerin birbirleriyle nasıl etkileşime girdiklerini, birbirlerini nasıl eleştirdiklerini ve aralarında dinî otoritenin nasıl müzakere edildiğini de inceliyorum. Öte yandan, bu tartışmanın daha geniş kamusal alandaki yansımalarına da ışık tutarak, “*Dârüİslâm* nerededir?” sorusunun yalnızca akademik çevrelerde bir tartışma konusu olmakla kalmayıp, aynı zamanda bu konuda fetva talep eden avamdan Müslümanlar, popüler İslami web sitelerinin editörleri ve hatta konuyu en çok izlenen saatlerdeki tartışma programlarına taşıyan televizyon yapımcıları tarafından da defalarca gündeme getirildiğini gösteriyorum. Bu analiz, ne konunun tartışmasının Batı'daki Müslümanların gündelik hayatı üzerindeki etkisini ölçmeyi ne de medyadaki yansımalarının ayrıntılı bir dökümünü sunmayı amaçlamaktadır. Bu çalışma, çağdaş tartışmalarının popüler söylemle nasıl iç içe geçtiğini ve kitle iletişim araçları aracılığıyla nasıl yaygınlaşıp popülerleştiğini göstermektedir.³

1.1 Tartışmalı Alan: Batı Akademisi ve Ötesinde *Dârüİslâm* ile *Dârülharp*

Dünyayı jeodinî bölgelere ayırma esasına dayanan İslam hukuku geleneği, Batı'daki akademik ve popüler İslam söylemlerinde yoğun bir ilgiyle karşılanmıştır. Halk arasında “İslam diyarı” ve “savaş diyarı” olarak tercüme edilen *dârüİslâm* ve *dârülharp*, İslam hakkındaki popüler (ve popülist) tartışmalarda sıkça kullanılan Arapça terimler külliyatına dâhil olmuştur. Genellikle Müslüman-gayrimüslim ilişkileri ve cihat

3 Çağdaş İslam hukuk söyleminin popülerleşmesi üzerine kapsamlı bir çalışma için bkz. Bettina Graf, *Medien-Fatwas@Yusuf al-Qaradawi: Die Popularisierung des Islamischen Rechts* (Berlin: Schwarz, 2010).